

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра практичної та клінічної психології

Професор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. І. Абриченко С. В. *С. В. Абриченко*

Протокол № 2 від «16» жовтня 2019 р.

№31216102019

ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни

Сімейна психотерапія

Підготовки
галузь знань
спеціальність
освітня програма

Магістр
05 Соціальні та поведінкові науки
053 Психологія
Клінічна психологія

Луцьк – 2019

Програма навчальної дисципліни «Психологічний супровід сім'ї» підготовки магістра галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, за освітньою програмою 053 Психологія (Клінічна психологія)

Розробник:

Мушкевич М. І. завідувачка кафедри практичної та клінічної психології, кандидат психологічних наук, доцент

Рецензент:

Кочарян О. С., завідувач кафедри психотерапії та консультування Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, доктор психологічних наук, професор

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри практичної та клінічної психології

протокол № 3 від 11.09.2019 р.

Завідувач кафедри: _____ (доц. Мушкевич М. І.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету психології та соціології

протокол № 2 від 02.10.2019 р.

Голова науково-методичної комісії факультету _____ (доц. Іванашко О. Є.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 1. Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	05 Соціальні та поведінкові науки 053 Психологія (Клінічна психологія) Магістр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 120 /4		Рік навчання 6
		Семестр 11-ий
		Лекції 18 год.
ІНДЗ: є		Практичні 16 год. Лабораторні 16 год.
		Самостійна робота 62 год.
		Консультації 8 год.
	Форма контролю: екзамен	

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ

Навчальна дисципліна спрямована на поповнення теоретичних знань студентів щодо таких специфічних особливостей роботи з сім'єю як психодіагностика, психоедукація, психоконсультування та психотерапія. На заняттях детально аналізується нуклеарна сім'я, особливості переживання кризових ситуацій з моменту створення сім'ї та на різних її етапах.

Особлива увага і детальний аналіз приділяється психологічним особливостям і механізмам розвитку кризових ситуацій у сім'ї, конструктивному погляду на кризу як можливість окремої людини пізнати себе та інших, вийти на якісно новий рівень усвідомлення свого сімейного життя.

Основні зусилля спрямовані на оздоровлення сім'ї як системи, підвищення стресостійкості і соціально-психологічної адаптації. Велика увага приділяється обговоренню питань подружніх конфліктів батьківсько-дитячих стосунків. Модельні вправи надають можливі способи вирішення конфліктних ситуацій і в репертуарі змін стереотипних сценаріїв конфліктуючих сторін.

Вивчення курсу «Психологічний супровід сім'ї» не обмежується засвоєнням

теоретичного матеріалу, воно також формує у студентів певні практичні навички. Вивчення цієї дисципліни проводиться в формі лекцій, практичних робіт та самостійної роботи студентів із підручниками, конспектами лекцій, додатковою літературою.

Метою дисципліни є розширення загальної теоретичної підготовки студентів а також формування у них практичного бачення своєї професійної діяльності у сфері психологічного супроводу сім'ї.

Метою курсу є систематично викласти основні уявлення про систему психологічної підтримки і допомоги членам сім'ї на рівні трьох підсистем – шлюбної, батьківської, сиблінгової.

Основними завданнями є:

- 1) ознайомити із понятійним апаратом теми;
- 2) надати інформацію про психолого-педагогічний супровід сім'ї;
- 3) оволодіти основними методами дослідження сім'ї, її психоедукації;
- 4) розглянути сучасні технології психологічного супроводу.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях: теоретичні підходи, що лежать в основі провідних напрямків сімейної психотерапії; актуальні питання основних напрямків сімейної психотерапії як професійної діяльності і процесу надання психологічної допомоги подружнім парам та сім'ї вцілому; основні моделі сучасної сімейної психотерапії; сучасні альтернативні підходи до розуміння сімейної психотерапії та її процесу (конструктивізм, нарративна психотерапія та ін.); застосовувати техніки психотерапії у роботі з подружньою парою та іншими членами сім'ї; проводити індивідуальну та групову психотерапію, дотримуючись етапів психотерапії; розробляти психотерапевтичні та тренінгові програми; застосовувати різноманітні превентивні програми щодо гармонізації подружніх та сімейних взаємин.

- знати стандартні методи і технології діагностики сім'ї;
- знати зміст і способи здійснення психологічної освіти і психоедукації;
- знати технології супроводу сімейної системи;
- вміти проводити консультування міжособистісних стосунків в сім'ї;

- вміти виявляти інтереси, труднощі, проблеми, конфліктні ситуації в сім'ї;
- вміти складати програму психологічного супроводу сім'ї;
- вміти здійснювати психологічний супровід ядерної і розширеної сімейної системи;
- володіти навиками просвітницької роботи;
- володіти діагностичним інструментарієм, який допомагає виявити конфліктні ситуації в сім'ї;
- володіти сучасними методами та технологіями психологічного супроводу сім'ї.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 2. Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Лабор.	Сам. роб.	Конс.
Змістовий модуль 1						
Тема 1. Поняття сімейної психотерапії	35	6	4	4	19	2
Тема 2. Історія Сімейної Психотерапії	35	6	4	4	19	2
Тема 3. Розвиток концептуальних підходів до супроводу сім'ї	40	6	6	6	20	2
Тема 4. Програма психологічного супроводу сім'ї	40	6	6	6	20	2
Разом за модулем	150	24	20	20	78	8
Всього годин:	150	24	20	20	78	8

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

- 1) Психологічний супровід як методологічна парадигма.
- 2) Аналіз поняття психологічного супроводу як системи «людина-людина».
- 3) Поняття психологічного супроводу в зарубіжній та українській літературі.
- 4) Розмежування понять психологічний супровід, психологічна допомога, психологічне консультування, психологічна підтримка, психологічна корекція, психотерапія.
- 5) Моделі супроводу.
- 6) Вузлові категорії обговорення супроводу батьківства.

- 7) Батьківство як соціально-культурний феномен.
- 8) Мета та завдання психологічного супроводу батьківства.
- 9) Моделі феномену батьківства.
- 10) Проблема супроводу батьківства в українській та зарубіжній літературі.
- 11) Історія психологічного супроводу батьківства.
- 12) Теорії супроводу батьківства.
- 13) Розвиток концептуальних підходів до супроводу сім'ї.
- 14) Психологічний супровід молодого сім'ї.
- 15) Психологічний супровід сім'ї як системи.
- 16) Психологічний супровід сім'ї з проблемною дитиною.
- 17) Психологічний супровід на рівні шлюбної, батьківської і сиблінгової підсистем.
- 18) Програма психологічного супроводу сім'ї.
- 19) Комплексна діагностика сім'ї як системи.
- 20) Інформаційна просвіта, психоедукація.
- 21) Психоконсультація членів сім'ї.
- 22) Психотерапія сім'ї.
- 23) Основні складові психологічного супроводу сім'ї, яка має дитину з обмеженими властивостями здоров'я.
- 24) Діагностичні методи та методики виявлення проблем батьків, що мають дітей з обмеженими властивостями здоров'я.
- 25) Психологічний супровід сім'ї з прийомною дитиною.
- 26) Психотерапевтична техніка «Сімейна скриня» в роботі психолога з супроводу сім'ї.
- 27) Психотерапевтична техніка «Написання казки» в роботі психолога з супроводу сім'ї.
- 28) Психотерапевтична техніка «Сімейна діаграма» в роботі психолога з супроводу сім'ї.
- 29) Психологічний супровід сім'ї на етапі розлучення.
- 30) Психологічний супровід батьків.
- 31) Психологічний супровід сімей.
- 32) Психологічний супровід шлюбної сім'ї.
- 33) Психологічний супровід батьківської сім'ї.
- 34) Психологічний супровід сиблінгів в сім'ї.
- 35) Психологічний супровід дітей групи ризику.

6. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Таблиця 6

№ з/п	Тема	Кількість годин
-------	------	-----------------

1	Тема 1. Психологічний супровід як методологічна парадигма 1) Аналіз поняття психологічного супроводу як системи «людина-людина» 2) Поняття психологічного супроводу в зарубіжній та українській літературі 3) Розмежування понять психологічний супровід, психологічна допомога, психологічне консультування, психологічна підтримка, психологічна корекція, психотерапія 4) Моделі супроводу	
2	Тема 2. Вузлові категорії обговорення супроводу батьківства 1) Батьківство як соціально-культурний феномен 2) Мета та завдання психологічного супроводу батьківства 3) Моделі феномену батьківства 4) Проблема супроводу батьківства в українській та зарубіжній літературі 5) Історія психологічного супроводу батьківства 6) Теорії супроводу батьківства	
3	Тема 3. Розвиток концептуальних підходів до супроводу сім'ї Психологічний супровід молодого сім'ї Психологічний супровід сім'ї як системи Психологічний супровід сім'ї з проблемною дитиною Психологічний супровід на рівні шлюбної, батьківської і сиблінгової підсистем	
4	Тема 4. Програма психологічного супроводу сім'ї 1) Комплексна діагностика сім'ї як системи 2) Інформаційна просвіта, психоедукація 3) Психоконсультація членів сім'ї 4) Психотерапія сім'ї	
Всього годин		20

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Контроль здійснюється на кожному практичному та лабораторному занятті за результатами виконання практичних завдань й усних відповідей студентів із теми, що вивчається.

Оцінка практичної роботи та лабораторної роботи залежить від якості виконання усіх завдань, оформлення, висновків. Практичні заняття оцінюються **від 0 до 4 балів**.

1 бал студент отримує за логічну відповідь, що включає деякі узагальнення, побудована на основі матеріалу лекції та кількох підручників; часткове вміння наводити власні приклади й здійснювати їх порівняльний аналіз; спроба назвати основні психотерапевтичні терміни з розумінням їх суті. **2 бали** студент отримує за усну відповідь на занятті у тому разі, якщо ця відповідь послідовна, чітка, структурована,

логічна, за матеріалом основних підручників; часткове вміння наводити власні приклади и здійснювати їх порівняльний аналіз; часткове розкриття суті основних термінів з психології здоров'я. **3 бали** студент отримує за чітку, частково структуровану, логічну відповідь чітка, що розкриває основні поняття і побудована на основі матеріалу лекції та кількох підручників; аргументоване посилення на додаткові наукові джерела, спеціальну літературу, наведення власних прикладів уміння здійснювати їх порівняльний аналіз. **4 бали** студент отримує в тому разі, якщо ця відповідь чітка, структурована, логічна; включає узагальнені, систематизовані позиції; побудована на основі матеріалу лекції та кількох підручників; аргументоване посилення на додаткові наукові джерела, спеціальну літературу, наведення власних прикладів; порівняльний аналіз понять з психології здоров'я із використанням діагностичних методик.

Лабораторні заняття оцінюються **від 0 до 2 балів**. **1 бал** виставляється за поверхневу відповідь: відповідь хаотична, фрагментарна, відтворення заученого матеріалу без усвідомлення його суті, без використання демонстраційного матеріалу. **1,5 бала** студент отримує за усну відповідь на занятті у тому разі, якщо ця відповідь послідовна, чітка, структурована, логічна, за матеріалом основних підручників; часткове вміння наводити власні приклади и здійснювати їх порівняльний аналіз. **2 бала** студент отримує в тому разі, якщо ця відповідь чітка, структурована, логічна; включає узагальнені, систематизовані позиції; порівняльний аналіз понять з психології здоров'я із використанням діагностичних методик.

В оцінювання також враховуються виконання індивідуального науково-дослідного завдання. Оцінювання цього типу роботи здійснюється в межах **0-4 балів**.

Підсумковий контроль передбачає виконання модульних контрольних робіт. За виконання модульних контрольних робіт студент може отримати максимум 60 балів.

Загальна сума балів визначається як сума балів за поточну навчальну діяльність, проміжний модульний контроль й індивідуальну роботу. Максимальна кількість балів, які студент може набрати за результатами оцінювання всіх видів навчальної діяльності, дорівнює 100.

Оцінка з дисципліни виставляється за національною шкалою, за 100-бальною системою та за шкалою ECTS.

Таблиця 7

Поточний контроль (маx = 40 балів)					Модульний контроль (маx = 60 балів)	Загальна кількість балів
Змістовий модуль 1				ІНДЗ	60 балів	100 балів
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	4 бали		

Шкала оцінювання

Таблиця 8

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Аккерман Н. Роль семьи в появлении расстройств у детей / Н. Аккерман // Семейная психотерапия. – Санкт-Петербург : Питер, 2000. – 612 с.
2. Аккерман Н. Теория семейной динамики / Н. Аккерман. – Санкт-Петербург, 2000. – С. 70-76.
3. Алексеева А. В. Трансформация семейных ролей мужчины и женщины в современном украинском обществе / А.В. Алексеева // Журнал практического психолога. – 2005. – № 5. – С. 161-165.
4. Алешина Ю.Е. Индивидуальное и семейное психологическое консультирование / Ю.Е. Алешина. – Москва : Класс, 1999. – 208 с.
5. Алексеєнко Т. Ф. Педагогічні проблеми молоді сім'ї / Т. Ф. Алексеєнко. – Київ : ІЗМН, 1997. – 116 с.

6. Бахтин М. Особенности диагностики в процессе сопровождения [Электронный ресурс] / М. Бахтин. – Режим доступа : psy.1september.ru/2001/31/5_12.htm
7. Берн Э. Групповая психотерапия / Эрик Берн. – Москва : Академический Проект, 2001. – 464 с.
8. Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання / І. Д. Бех. – Київ : ІЗМН, 1998. – 204 с.
9. Бондарчук О. І. Психологія сім'ї / О. І. Бондарчук. – Київ : МАУП, 2001. – 96 с.
10. Боуэн М. Теория семейных систем [Электронный ресурс] / М. Боуэн. – Москва, 2005. – Режим доступа : <http://vorpsy.ru/issues/1991/916/916155.htm>
11. Васьківська С. В. Соціально-психологічний супровід клієнтів: Технологія ведення консультативного діалогу : навч. посіб. / С. В. Васьківська. – Київ : Главник, 2006. – 128 с.
12. Вісковатова Т. П. Проблема генезису, діагностики і психолого-педагогічної корекції затримки психічного розвитку у дітей (на прикладі несприятливого впливу природних та антропогенних чинників) [Текст] : автореф. дис... д-ра психол. наук: 19.00.08 / Вісковатова Тетяна Павлівна ; АПН України, Ін-т дефектології. – Київ, 1997. – 37 с.
13. Гирман Н. В. Проблема батьків і дітей у сучасній сім'ї / Н. В. Гирман // Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. «Региональные проблемы соцработы». – Харків : Харків. гуманіт.-еколог. ін-т, 2008.
14. Гозман Л. Я. Развитие семьи и проблемы психокоррекционной работы / Л. Я. Гозман // Медико-психологические аспекты семьи и брака. – Харьков, 1985. – С. 34-41.
15. Горбачова О. Ю. Сімейне виховання як чинник формування ціннісних орієнтацій дошкільника / О. Ю. Горбачова // Збірник наукових праць КПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г.С.Костюка НАПН України. – Проблеми сучасної психології. – 2011. – Вип. 12. – С. 250.
16. Забезпечення прав дітей з особливими потребами [Текст] : держ. тематична доповідь про становище дітей в Україні (за підсумками 2006 року) / Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту ; уклад. А. В. Толстокорова. – Київ : Державний інститут розвитку сім'ї та молоді, 2007. – 160 с.
17. Кобильченко В. В. Психологічний супровід дітей дошкільного віку з порушеннями зору : монографія / В. В. Кобильченко ; Інститут спеціальної педагогіки НАПН України. – Полтава : ТОВ «Фірма «Техсервіс», 2015. – 205 с.
18. Кобильченко В. Супровід як проблема сучасної психологічної науки [Електронний ресурс] / В. Кобильченко. – Режим доступу : http://ispukr.org.ua/kobulchenko_v.html
19. Кухарчук О. В., Игнатьева К. В. Психологическое сопровождение семьи, воспитывающей ребёнка с ограниченными возможностями здоровья [Электронный

ресурс] / О. В. Кухарчук, К. В. Игнатъева // Психология, социология и педагогика. – 2016. – № 9. – Режим доступа : <http://psychology.snauka.ru/2016/09/7121>

20. Левченко И. Ю., Приходько О. Г. Технологии обучения и воспитания детей с нарушениями опорно-двигательного аппарата : учеб. пособие для студ. сред. пед. учеб. заведений / И. Ю. Левченко, О. Г. Приходько. – Москва : Академия, 2001. – 192 с.

21. Левченко И. Ю., Ткачева В. В. Психологическая помощь семье, воспитывающей ребенка с отклонениями в развитии : методическое пособие / И. Ю. Левченко, В. В. Ткачева. – Москва : Просвещение, 2008. – 239 с.

22. Максимова Н. Ю. Сімейне консультування : навч. посібн. / Н. Ю. Максимова. – Київ : Персонал, 2011. – 304 с.

23. Максимович О. М. Особливості виховання дітей в розлучених сім'ях / О. М. Максимович // Виховна діяльність сучасної сім'ї. – Київ : «Пед. думка». – 2001. – С. 40-47.

24. Малкина-Пых И. Г. Семейная терапия / И. Г. Малкина-Пых. – Москва : Изд-во Эксмо, 2005. – 992 с.

25. Мамайчук И. И. Психологическая помощь детям с проблемами в развитии / И. И. Мамайчук. – Санкт-Петербург : Речь, 2008. – 224 с.

26. Основи психотерапії та когнітивно-поведінкової діяльності : навч. посібник / М. І. Мушкевич, С. Є. Чагарна, С. В. Борцевич, П. Д. Гайдучик ; за заг. ред. М. І. Мушкевич. – Луцьк : Вежа-Друк, 2018. – 420 с.

27. Психологія молоді сім'ї [Текст] : монографія / Мушкевич М. І., Федоренко Р. П., Дучимінська Т. І., Магдисюк Л. І. – Луцьк : Вежа-Друк, 2018. – 308 с.

28. Психологічне консультування та психотерапія: зміст, прийоми, технології [Текст] : навч. посіб. / Федоренко Р. П., Мушкевич М. І., Коширець В. В. – Луцьк, Вежа-Друк, 2018. – 300 с.

29.

30. Психологія сімейних відносин з основами сімейного консультування : навч. посіб. для студ. ВНЗ / Є. І. Артамонова, Е. В. Екжанова, Є. В. Зирянова та ін. ; [Під ред. Є. Г. Сіляєвої]. – Москва : Академія, 2002. – 192 с.

31. Птушкін Г. С., Дегтярьова Т. М. Психолого-педагогічний супровід осіб з обмеженнями по слуху в системі професійної освіти / Г. С. Птушкін, Т. М. Дегтярьова // Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливим потребами : зб. наукових праць. – Київ : Університет «Україна», 2004. – 448 с.

32. Репнова Т. Соціальний патронаж сім'ї / Т. Репнова // Соціальний педагог / упоряд. Т. Шаповал, Т. Гончаренко. – Київ : Социс, 2006. – С. 45-60.

33. Рожков М. И. Психологическое сопровождение воспитания толерантных отношений в семье / М. И. Рожков, М. А. Ковальчук // Ярославский вестник. – 2003. – № 4 (37). – С. 95-101.

34. Савчин М. В. Психологічний супровід розвитку особистості студента з обмеженими можливостями [Електронний ресурс] / М. В. Савчин // Вісник

Національної академії Державної прикордонної служби України. – Хмельницький : Нац. акад. Держ. прикорд. служб. України, 2012. – Режим доступу : file:///C:/Users/User/Downloads/Vnadps_2012_1_41.pdf

35. Система соціального і психолого-педагогічного супроводу дітей пільгових категорій : навчально-методичний посібник [Текст] / О. І. Василькова, І. В. Родигіна, М. І. Гринчук та ін. – Донецьк : ДонІППО. «Витоки», 2006 – 206 с.

36. Слободенюк Л. І. Психологічний супровід у школі : мета, завдання, функції / Л. І. Слободенюк // Шкільному психологу. Усе для роботи. – 2009. – №10 (10). – С. 2-5.

37. Слюсарев Ю. В. Психологическое сопровождение как фактор активизации саморазвития личности : автореф. дис. ... канд. психол. наук : 19.00.01 / Ю. В. Слюсарев. – Санкт-Петербург. гос. ун-т. – Санкт-Петербург, 1992. – 16 с.

38. Смирнова Е. Г. Психолого-педагогическое сопровождение формирования осознанного родительства в молодой семье [Электронный ресурс] : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07 / Кург. гос. ун-т ; Смирнова Елена Геннадьевна. – Курга, 2008. – 249 с. – Режим доступа : <http://www.dissercat.com/content/psikhologo-pedagogicheskoe-soprovozhdenie-formirovaniya-osoznannogo-roditelstva-v-molodoi-s-0#ixzz4nUX3K9Uh>

39. Соколов В. В. Сучасні тенденції психологічного супроводу діяльності реабілітаційних закладів освіти в країнах Західної Європи : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.08 / АПН України, Ін-т спец. педагогіки ; Соколов Валерій Валентинович. – Київ, 2009. – 224 с.

40. Тюття О. В. Психологічний супровід батьківства / О. В. Тюття // Збірник наукових праць. Психологічні науки. – Київ, 2003. – Т. 2. – Вип. 8. – С. 269-274.

41. Фёдорова Ю. П. Психологическое сопровождение личностного развития младших школьников в частной школе : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07 / Вятский гос. гуманитар. ун-т. ; Фёдорова Юлия Павловна. – Курск, 2004. – 190 с.

42. Фрейд З. Введение в психоанализ : Лекции / З. Фрейд : [пер. с нем. Г. В. Барышниковой] / Сост. М. Г. Ярошевский. – [2-е изд., стер]. – Москва : Наука, 1991. – 455 с.

43. Фримен Д. Техники семейной психотерапии / Д. Фримен. – Санкт-Петербург : Питер, 2001. – 384с. : ил.

44. Шипицына Л. М. «Необучаемый» ребенок в семье и обществе. Социализация детей с нарушениями интеллекта / Л. М. Шипицына. – 2-е изд., перераб. и дополн. – Санкт-Петербург : Речь, 2005. – 477 с.

45. Шліппе фон А. Системна психотерапія та консультування : Навч. посіб. для психіатрів, психотерапевтів, психологів / А. фон Шліппе, Й. Швайцер ; [пер. з нім. О. Фільц]. – Львів : ВНТЛ-Класика, 2004. – 320 с.

46. Шнейдер Л. Б. Психология семейных отношений / Л. Б. Шнейдер. – Москва : Апрель-Пресс ; Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2000. – 512 с.

47. Эйдемиллер Э. Г., Юстицкис В. Психология и психотерапия семьи / Э. Г. Эйдемиллер, В. Юстицкис. – Санкт-Петербург : Питер, 1999. – 656 с.

48. Юрченко І. В. Психологічна допомога функціонально неповним сім'ям в умовах навчально-виховного комплексу І ступеня [Текст] : автореф. дис... канд. психол. наук : 19.00.07 / Юрченко Ірина Василівна ; Прикарпатський національний ун-т ім. Василя Стефаника. – Івано-Франківськ, 2008. – 20 с.

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Психологічний супровід як методологічна парадигма.
2. Аналіз поняття психологічного супроводу як системи «людина-людина».
3. Поняття психологічного супроводу в зарубіжній та українській літературі.
4. Розмежування понять психологічний супровід, психологічна допомога, психологічне консультування, психологічна підтримка, психологічна корекція, психотерапія.
5. Моделі супроводу.
6. Вузлові категорії обговорення супроводу батьківства.
7. Батьківство як соціально-культурний феномен.
8. Мета та завдання психологічного супроводу батьківства.
9. Моделі феномену батьківства.
10. Проблема супроводу батьківства в українській та зарубіжній літературі.
11. Історія психологічного супроводу батьківства.
12. Теорії супроводу батьківства.
13. Розвиток концептуальних підходів до супроводу сім'ї.
14. Психологічний супровід молоді сім'ї.
15. Психологічний супровід сім'ї як системи.
16. Психологічний супровід сім'ї з проблемною дитиною.
17. Психологічний супровід на рівні шлюбної, батьківської і сиблінгової підсистем.
18. Програма психологічного супроводу сім'ї.
19. Комплексна діагностика сім'ї як системи.
20. Інформаційна просвіта, психоедукація.
21. Психоконсультація членів сім'ї.
22. Психотерапія сім'ї.
23. Основні складові психологічного супроводу сім'ї, яка має дитину з обмеженими властивостями здоров'я.
24. Діагностичні методи та методики виявлення проблем батьків, що мають дітей з обмеженими властивостями здоров'я.
25. Психологічний супровід сім'ї з прийомною дитиною.

26. Психотерапевтична техніка «Сімейна скриня» в роботі психолога з супроводу сім'ї.
27. Психотерапевтична техніка «Написання казки» в роботі психолога з супроводу сім'ї.
28. Психотерапевтична техніка «Сімейна діаграма» в роботі психолога з супроводу сім'ї.
29. Психологічний супровід сім'ї на етапі розлучення.
30. Психологічний супровід батьків.
31. Психологічний супровід сімей.
32. Психологічний супровід шлюбної сім'ї.
33. Психологічний супровід батьківської сім'ї.
34. Психологічний супровід сиблінгів в сім'ї.
35. Психологічний супровід дітей групи ризику.